

Ny lag om virkesmätning

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2013/14:177 Ny lag om virkesmätning och en följdmotion med två yrkanden. Till skillnad från den nuvarande lagen föreslås den nya lagen gälla samtliga sortiment och flertalet användningsområden, oavsett trädslag. Det innebär att den nya lagen även omfattar mätning av bl.a. energisortiment. I den nya lagen tydliggörs att syftet med lagen är att säljare och köpare av virke ska ges likvärdiga möjligheter att bedöma om ersättningen för det virke som överlåts är rimlig.

Den föreslagna lagen har kompletterats med bestämmelser om tillsyn, bl.a. rätt för tillsynsmyndigheten att i den utsträckning som behövs för att utöva tillsyn på begäran få upplysningar och tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som har anknytning till virkesmätningen och där göra undersökningar och ta prover. Vidare får tillsynsmyndigheten meddela förelägganden och förbud som behövs för att lagstiftningen ska följas samt förena sådana beslut med vite. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2015.

Utskottet ställer sig bakom de bedömningar som regeringen gjort i propositionen och föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår motionsyrkandena.

I betänkandet finns en reservation (SD).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Bakgrund	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	6
En ny lag om virkesmätning	6
Reservation	10
Lagförslaget (SD)	10
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Propositionen	11
Följdmotionen	11
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Lagförslaget

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om virkesmätning. Därmed bifaller riksdagen proposition 2013/14:177 och avslår motion 2013/14:MJ13 av Josef Fransson (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation (SD)

Stockholm den 6 maj 2014

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Bengt-Anders Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Bengt-Anders Johansson (M), Rune Wikström (M), Johan Löfstrand (S), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Jens Holm (V), Kristina Nilsson (S), Lolo Lindström (M), Staffan Danielsson (C) och Kew Nordqvist (MP).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Den nuvarande virkesmätningslagen reglerar vederlagsgrundande mätning av sågtimmer av barrträd och massaved, dvs. när virkesmätningen ligger till grund för bestämmande av ersättningen för virket vid en överlåtelse. Skogsstyrelsen initierade 2008 en intern utredning om föreskrifterna för virkesmätningslagen och konstaterade att de förändringar som vore önskvärda att genomföra skulle kräva att man ändrade i och tog fram en förordning. Skogsstyrelsen sände in en begäran till dåvarande Jordbruksdepartementet om att ett sådant arbete skulle inledas.

I mars 2011 fick Skogsstyrelsen i uppdrag att utarbeta ett förslag till revidering av virkesmätningstagstiftningen samt ett förslag om nationella bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 995/2010 om fastställande av skyldigheter för verksamhetsutövare som släpper ut timmer och trävaror på marknaden (timmerförordningen). I oktober 2011 kom myndigheten in med sitt förslag till Landsbyggsdepartementet (dnr L2011/2857/LB). Regeringen såg behov av kompletteringar av redovisningen av förslagen om ny virkesmätningstagstiftning och lämnade därför ett kompletterande uppdrag att ta fram förslag till ny lagstiftning om virkesmätning till Skogsstyrelsen i september 2012. I april 2013 kom myndigheten in med sitt förslag till ny lagstiftning om virkesmätning, till Landsbyggsdepartementet (dnr L2013/1377/LB).

Ärendet och dess beredning

I proposition 2013/14:177 föreslår regeringen en ny lag om virkesmätning för att säljare och köpare av virket ska få likvärdiga möjligheter att bedöma om ersättningen för det virke som överläts är rimligt.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

En följdmotion med två yrkanden har väckts med anledning av propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen nya lag om virkesmätning föreslås gälla samtliga sortiment och flertalet användningsområden, oavsett trädslag. Det är en skillnad jämfört med den nuvarande lagen. Det innebär att den nya lagen även omfattar mätning av bl.a. energisortiment.

I den nya lagen tydliggörs att syftet med lagen är att säljare och köpare av virke ska ges likvärdiga möjligheter att bedöma om ersättningen för det virke som överläts är rimlig.

Lagen föreslås innehålla ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om hur virkesmätning ska utföras.

Den föreslagna lagen har kompletterats med bestämmelser om tillsyn, bl.a. rätt för tillsynsmyndigheten att i den utsträckning som behövs för att utöva tillsyn på begäran få upplysningar och tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som har anknytning till virkesmätningen och där göra undersökningar och ta prover. Vidare får tillsynsmyndigheten meddela förelägganden och förbud som behövs för att lagstiftningen ska följas samt förena sådana beslut med vite.

Lagen föreslås innehålla ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för den som utför virkesmätning att kontrollera att virkesmätningen följer lagstiftningen (egenkontroll). Vidare görs bedömningen att överträdelser av bestämmelser i virkesmätningslagstiftningen inte bör vara förenade med straff eller sanktionsavgifter.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2015.

Utskottets överväganden

En ny lag om virkesmätning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår ett motionsyrkande (SD) om avslag på propositionen. Vidare avslår riksdagen ett motionsyrkande (SD) om upphävande av den nu gällande lagen om virkesmätning.

Jämför reservation (SD).

Propositionen

Regeringen föreslår att den nu gällande virkesmätningsslagen ersätts med en ny lag om virkesmätning. Lagens syfte är att ge säljare och köpare av virke likvärdiga möjligheter att bedöma om ersättningen för det virke som överläts är rimlig. Virkesmätningsslagstiftningen bör enligt regeringen gälla samtliga sortiment och flertalet användningsområden, oavsett trädslag.

Enligt förslaget avses med virke stam, stubbe och grenar av avvercade träd oavsett sönderdelning före industriell vidareförädling. Med virkesmätning avses bestämmande av virkets kvantitet och virkets lämplighet för avsedd användning. Lagen ska gälla virkesmätning som ligger till grund för bestämmande av ersättningen för virket vid en överlåtelse.

Enligt propositionen ska lagen inte tillämpas på mätning av virke som tidigare har överlåtits, som överläts till en enskild person för privat bruk, som överläts till näringsidkare för småskalig förädling eller småskalig energiproduktion, eller som överläts mellan företag i samma koncern. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om vad som närmare avses med småskalig förädling, småskalig energiproduktion och koncern. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får även meddela föreskrifter om hur virkesmätning ska utföras och om skyldighet för den som utför virkesmätning att lämna resultatet av den utförda virkesmätningen, uppgifter om mätningen och information som ligger till grund för mätningen till säljare och köpare samt att under viss tid spara resultatet av den utförda mätningen, uppgifterna om denna och den information som ligger till grund för mätningen.

När det gäller egenkontroll föreslår regeringen att lagen ska innehålla ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för den som utför virkesmätning att systematiskt och ändamålsenligt kontrollera att virkesmätningen uppfyller lagstiftningens krav. Lagen ska även innehålla ett likartat

bemyndigande att meddela föreskrifter om skyldighet för den som utför virkesmätning att spara uppgifter om egenkontroll och på begäran lämna dessa uppgifter till tillsynsmyndigheten.

Enligt propositionen ska lagen även innehålla ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för den som utför virkesmätning att till tillsynsmyndigheten dels anmäla sin verksamhet när den påbörjas, dels lämna uppgifter om den bedrivna verksamheten. Tillsynsmyndigheten ska ha rätt att i den utsträckning som behövs för att utöva tillsyn på begäran få upplysningar och ta del av handlingar. Dessutom ska tillsynsmyndigheten ha rätt att i den utsträckning som behövs för att utöva tillsyn få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som har anknytning till virkesmätningen och där göra undersökningar och ta prover. Rätten till tillträde ska däremot inte gälla bostäder.

Regeringen föreslår vidare att tillsynsmyndigheten ska ha rätt att meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen och de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen ska följas samt att förena sådana beslut med vite. Tillsynsmyndighetens beslut enligt den nya lagen ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2015, då virkesmätningslagen (1966:209) ska upphöra att gälla.

Motionen

Enligt motion 2013/14:MJ13 av Josef Fransson (SD) finns det ingen anledning att anta att värdet av en ny lag om virkesmätning uppväger regelkrånglet och kostnaderna för marknadens aktörer. Det är värt att notera att t.o.m. EU har valt att avskaffa sina regler och inte införa nya regler på området. Därutöver klarar sig Tyskland och Österrike gott utan någon lagstiftning på området. Regleringen på marknaden i dessa länder sköts av parterna själva, i linje med hur det fungerar i praktiken i Sverige. Sverigedemokraterna anser inte att det finns särskilt mycket som talar för att ett avskaffande av lagen i fråga skulle leda till att det uppstår en marknad för medvetet eller omedvetet felaktigt mätt virke i Sverige. För det fallet att aktörer medvetet vilseleder andra aktörer kan det konstateras att den föreslagna lagen inte är sanktionerad och att sådant beteende redan täcks av andra bestämmelser. Sverigedemokraterna anser att bevekelsegrunderna för att fortsätta att lagstifta inom det aktuella området är näst intill obefintliga och, i likhet med vad regeringen själv konstaterar, kan det beteendestyrande inslaget förväntas bli svagt. Sammantaget anser Sverigedemokraterna att frågan om virkesmätning redan i dag sköts tillfredsställande av marknadens parter och att det inte kan förväntas leda till några negativa effekter om den befintliga lagen avskaffas jämfört med om den föreslagna lagen antas. Sverigedemokraterna föreslår därför att riksdagen avslår regeringens

lagförslag i propositionen (yrkande 1). Vidare bör regeringen snarast återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att virkesmätningsslagen (1966:209) upphävs (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Mer än hälften av den avverkade volymen virke i Sverige säljs av enskilda privata skogsägare. Huvuddelen av dessa enskilda skogsägare genomför en avverkning och överlåtelse av skog endast ungefär vart femte eller tionde år. Virkesköparna i Sverige består dock till största delen av större bolag som äger skog, skogsägarföreningar och sågverk som var och en genomför en stor mängd virkesköp varje år. Som regeringen konstaterar befinner sig den enskilda skogsägaren som säljare därför normalt i ett kunskaps- och affärsmässigt underläge gentemot virkesköparen.

Virkesaffärerna för den enskilda skogsägaren omfattar ofta betydande ekonomiska värden. Exempelvis kan en avverkning av två hektar i södra Sverige ge 700 m³ virke till ett värde av ca 300 000 kronor. Virkesaffärerna kan således ofta betinga stora ekonomiska värden och det är därför av stor vikt att grunden för affärerna är korrekta och transparenta för de inblandade parterna.

Som framhålls i propositionen är skogsnäringen sedan länge en av landets viktigaste näringar. Det är således viktigt att skogsnäringens råvaruförsörjning är stabil. Skogsägarens benägenhet att avverka och sälja sitt virke beror i första hand på priset på virke. Om det inte finns ett förtroende för att det virke som överläts mäts på ett korrekt och enhetligt sätt och att ersättningen för virket därmed blir korrekt, kan benägenheten hos skogsägarna att sälja minska, även om priserna är höga. I likhet med regeringen anser utskottet att det kan leda till försörjningsproblem för skogsindustrin och energisektorn.

En virkesmätning som är korrekt utförd bidrar också till att virket utnyttjas på ett optimalt sätt i den efterkommande förädlingen av virket. En mätning som inte är korrekt kan alltså leda till minskade intäkter.

Som uppmärksammas i propositionen är en fungerande virkesmätning vidare en förutsättning för s.k. lägesbyten. Lägesbyten innebär att två virkesägare byter virke med varandra, för att få tillgång till virke som ligger närmare t.ex. det sågverk som ska såga virket. Lägesbyten medför en resurs- och energieffektivisering genom minskade virkestransporter och utsläpp. Grunden för dessa lägesbyten är förtroendet för att virket är korrekt mätt och att man använder gemensamma handelsmått.

Slutligen kan konstateras att en lagstiftning även medför att samtliga aktörer har samma regler att förhålla sig till. Som regeringen anför kommer detta att bidra till ordning och reda samt stabilitet på virkesmarknaden. Därigenom skapas förutsättningar för en sund prisbildning på skogsråvara.

Med det anförda ansluter sig utskottet till regeringens överväganden och tillstyrker regeringens förslag till ny lag om virkesmätning. Därmed avstyrks motion 2013/14:MJ13 (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation.

Lagförslaget (SD)

av Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens lagförslag och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ13 av Josef Fransson (SD) yrkandena 1 och 2 samt avslår proposition 2013/14:177.

Ställningstagande

Det finns enligt Sverigedemokraterna ingen anledning att anta att värdet av en ny lag om virkesmätning uppväger regelkrånglet och kostnaderna för marknadens aktörer. Det är värt att notera att t.o.m. EU har valt att avskaffa sina regler och inte införa nya regler på området. Därutöver klarar sig Tyskland och Österrike gott utan någon lagstiftning på området. Regleringen på marknaden i dessa länder sköts av parterna själva, i linje med hur det fungerar i praktiken i Sverige. Sverigedemokraterna anser inte att det finns särskilt mycket som talar för att ett avskaffande av lagen i fråga skulle leda till att det uppstår en marknad för medvetet eller omedvetet felaktigt mätt virke i Sverige. För det fallet att aktörer medvetet vilseleder andra aktörer kan det konstateras att den föreslagna lagen inte är sanktionerad och att sådant beteende redan täcks av andra bestämmelser. Sverigedemokraterna anser att bevekelsegrunderna för att fortsätta att lagstifta inom det aktuella området är näst intill obefintliga och, i likhet med vad regeringen själv konstaterar, kan det beteendestyrande inslaget förväntas bli svagt. Sammantaget anser Sverigedemokraterna att frågan om virkesmätning redan i dag sköts tillfredsställande av marknadens parter och att det inte kan förväntas leda till några negativa effekter om den befintliga lagen avskaffas jämfört med om den föreslagna lagen antas. Sverigedemokraterna föreslår därför att riksdagen avslår regeringens lagförslag i propositionen.

Dessutom bör regeringen snarast återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att virkesmätningsslagen (1966:209) upphävs. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2013/14:177 Ny lag om virkesmätning:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om virkesmätning.

Följdmotionen

2013/14: MJ13 av Josef Fransson (SD):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag i proposition 2013/14:177.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast ska återkomma till riksdagen med lagförslag som innebär att virkesmätningsslagen (1966:209) upphävs.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om virkesmätning

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens syfte

1 § Denna lag syftar till att ge säljare och köpare av virke likvärdiga möjligheter att bedöma om ersättningen för det virke som överläts är rimlig.

Uttryck i lagen

2 § I denna lag avses med

1. virke: stam, stubbe och grenar av avverkade träd oavsett sönderdelning före industriell vidareförädling,
2. virkesmätning: bestämmande av virkes kvantitet och virkes lämplighet för avsedd användning.

Lagens tillämpningsområde

3 § Denna lag gäller sådan virkesmätning som ligger till grund för att bestämma ersättningen för virket vid en överlåtelse.

Lagen gäller inte om virket

1. tidigare har överlåtits,
2. överläts till en enskild person för privat bruk,
3. överläts till näringsidkare för småskalig förädling eller småskalig energiproduktion, eller
4. överläts av ett företag till ett annat företag inom samma koncern.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om vad som avses med småskalig förädling, småskalig energiproduktion och koncern.

Bemyndiganden

Föreskrifter om virkesmätning

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. med vilken noggrannhet och hur virkesmätning i övrigt ska utföras,
2. skyldighet för den som utför virkesmätning att under viss tid spara resultatet av utförd mätning, uppgifter om mätningen och information som ligger till grund för resultatet, och
3. skyldighet för den som utför virkesmätning att lämna resultatet av mätningen, uppgifterna om mätningen och informationen som ligger till grund för mätningen till säljare och köpare.

Föreskrifter om uppgiftsskyldighet

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för den som utför virkesmätning att till tillsynsmyndigheten

1. anmäla sin verksamhet, och
2. lämna uppgifter om den bedrivna verksamheten.

Föreskrifter om egenkontroll

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för den som utför virkesmätning att

1. systematiskt och ändamålsenligt kontrollera att virkesmätning enligt denna lag följer de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, och
2. under viss tid spara resultaten av utförda kontroller och den information som ligger till grund för resultatet.

Tillsyn**Tillsynsmyndighet**

7 § Den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten) utövar tillsyn över de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Rätt till upplysningar och tillträde

8 § Tillsynsmyndigheten har i den utsträckning som behövs för att utöva tillsyn rätt att

1. på begäran få upplysningar och ta del av handlingar, och
 2. få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som har anknytning till virkesmätningen och där göra undersökningar och ta prover.
- Rätten till tillträde gäller inte bostäder.

Förelägganden och förbud

9 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag eller de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska följas.

Vite

10 § Förelägganden och förbud får förenas med vite.

Överklagande

11 § Tillsynsmyndighetens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2015, då virkesmätningsslagen (1966:209) ska upphöra att gälla.